DZIAŁANIA PROWADZONE W AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W KATOWICACH

na rzecz upowszechniania kultury publikacji dla dzieci

Barbara Firla

Akademia Sztuk Pięknych
w Katowicach

W artykule przedstawione zostały działania środowiska artystycznego, skupionego wokół Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, na rzecz upowszechniania kultury publikacji dla dzieci. Książka dla dzieci znajduje się w polu zainteresowań studentów kierunku projektowanie graficzne, a także malarstwa i grafiki artystycznej jako potencjalnych ilustratorów. Akademia, w ramach swoich działań statutowych, kieruje w tym zakresie program edukacyjny do studentów, czego pokłosiem są realizowane prace dyplomowe. Oprócz tego wychodzi poza ramy uczelni organizując wystawy, wykłady otwarte, warsztaty, konkursy czy konferencje poświęcone estetyce książki dla dzieci. Zaprezentowane w artykule projekty nie tylko mają na celu promocję dobrych wzorców, ale także budowę wspólnej platformy pomiędzy projektantem, wydawcą, bibliotekarzem i środowiskiem rodzinnym, którzy wpływają na wybory czytelnicze najmłodszych odbiorców. Autorka omawia również współczesne uwarunkowania kulturowe, mające wpływ na estetykę książki dla dzieci oraz sposób jej upowszechniania.

Barbara Firla

Doktor nauk humanistycznych. Współpracownik miesięcznika społeczno-kulturalnego *Śląsk*, na łamach którego publikowała artykuły poświęcone twórczości śląskich artystów oraz recenzje książek poświęconych sztuce. Publikowała również na łamach rocznika *Śląskie Miscellanea* wydawanego przez Komisję Historyczno-literacką Polskiej Akademii Nauk Oddział w Katowicach. Autorka książki *Śląskie miejsca* wydanej w 2012 roku przez Muzeum Śląskie. Współorganizatorka cyklu imprez organizowanych przez Bibliotekę ASP w Katowicach poświęconych kulturze publikacji. Obecnie pełni funkcję kierownika Biblioteki ASP w Katowicach.

Holder of a Ph.D. in humanities. Collaborator of *Śląsk* sociocultural monthly, to which she contributed articles devoted to the works of Silesian artists and reviews of books devoted to art. She also contributed to *Śląskie Miscellanea* yearbook published by the Literary History Committee of the Polish Academy of Sciences branch in Katowice. Author of *Śląskie miejsca* book published in 2012 by the Silesian Museum. Co-organizer of a series of events at the Academy of Fine Arts in Katowice devoted to publishing culture. Currently head of the Academy library.

Książka znajduje się w orbicie zainteresowań nie tylko Biblioteki Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, ale całej Uczelni. Tematyka z nią związana poruszana jest na Wydziale Projektowym, którego adepci (szczególnie ci uczęszczający na zajęcia prowadzone przez Katedrę Projektowania Graficznego) powinni być przygotowani do zaprojektowania zarówno publikacji drukowanej, jak i w wersji elektronicznej. Jest ona istotna również na kierunkach artystycznych, których studenci mogą w przyszłości pełnić rolę ilustratorów czy twórców tzw. książki artystycznej. W związku z tym, w ramach działalności statutowej, Uczelnia prowadzi również działalność kulturalną, która skierowana jest do szerokiego grona odbiorców. Poniżej podano kilka przykładów, w których przedstawiono działania środowiska naukowego na rzecz upowszechniania kultury książki dla dzieci i młodzieży.

Największą i prawdopodobnie najbardziej rozpoznawalną imprezą jest, organizowany przez Akademię, konkurs „Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci”. Skierowano go do młodych twórców, którzy mają możliwość zaprezentowania projektów książek dla dzieci swojego autorstwa. Pierwsza edycja została zorganizowana w 2008 roku. Jednym z celów konkursu było m.in. wprowadzenie młodych, zdolnych projektantów na rynek wydawniczy, dlatego do jego współorganizacji zostały zaproszone wydawnictwa. Oprócz nagród przyznawanych przez jury konkursu, one również przyznawały nagrody i zapraszały młodych twórców do współpracy. Prace nagrodzone oraz zakwalifikowane do wystawy zostały zaprezentowane w pawilonie wystawowym Śląskich Targów Książki. W ramach tej imprezy zorganizowano również seminarium pod tym samym tytułem. Towarzyszyła mu wystawa ilustracji z książek nagrodzonych przez Polską Sekcję Ibby w roku 2007 (*Konkurs Książka Dobrze Zaprojektowana...*, 2008, [online]).

Druga edycja konkursu miała miejsce w 2010 roku. Podobnie jak w pierwszej, oprócz nagród międzynarodowego jury, wydawnictwa przyznały własne nagrody w postaci umów na realizację nagrodzonych projektów oraz wyróżnień. Część z nich zaprezentowano w formie filmu, podczas którego dokładnie były one przedstawiane publiczności. Wystawie pokonkursowej towarzyszyła wystawa „Janosch dzieciom”.

Oprócz grafik, reprodukcji ilustracji oraz książek odbywała się projekcja filmów animowanych tego autora dla dzieci. W specjalnym pomieszczeniu najmłodszy odbiorcy sztuki Janoscha mogli słuchać audiobooka z opowiadaniem, ozdabiając ściany własną twórczością. W działania na rzecz upowszechniania twórczości Janoscha włączyła się księgarnia Matras i wydawnictwo Merlin, które umożliwiły zakup książek i grafik urodzonego w Zabrzu niemieckojęzycznego pisarza i artysty (*Konkurs „Książka Dobrze Zaprojektowana”...*, 2010, [online]).

Podczas drugiej edycji konkursu zorganizowana została konferencja w gmachu Biblioteki Śląskiej. Towarzyszył jej kiermasz książek dla dzieci o oryginalnej szacie graficznej oraz wystawy: ilustracji dla dzieci wydawnictw: Dwie Siostry, Literatura, Czerwony Konik, Wytwórnia, Miła, Hokus-Pokus, wystawa zatytułowana *Mistrzowie ilustracji* oraz ekspozycja wydanych w Niemczech książek ilustrowanych przez polskich artystów przygotowana przez Goethe-Institut w Krakowie (*Konkurs „Książka Dobrze Zaprojektowana”...*, 2010, [online])

W 2012 roku zorganizowano trzecią edycję „Książki dobrze zaprojektowanej...”. Tym razem konkurs podzielono na dwie kategorie: kategorię ogólną, w której tekst książki wybierali autorzy projektu, oraz kategorię wydawniczą, w której oceniane były projekty do tekstów zgłoszonych przez wydawców. Po raz pierwszy oprócz profesjonalnego jury konkursu prace oceniały dzieci biorące udział w warsztatach Future Artists, prowadzonych w Centrum Kultury Katowice (*Regulamin 3 edycji konkursu...*, 2012, [online]). Wystawie pokonkursowej towarzyszyły działania skierowane do różnego rodzaju odbiorców, m.in. konferencja w Bibliotece Śląskiej oraz wystawa Bohdana Butenki w galerii Rondo Sztuki.

Powyżej zostały pokrótce przedstawione inicjatywy podejmowane w ramach konkursu „Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci”. Dzięki temu można się zorientować, jak szeroki wachlarz działań składa się na projekt edukacyjny, jak i marketingowy, którego podjęła się Akademia. Aby zrozumieć intencję organizatorów, trzeba wziąć pod uwagę ideę, która przyświecała organizatorom. Pomysł konkursu narodził się w momencie, kiedy po kilkudziesięciu latach wolnego rynku, również wydawniczego, okazało się, że w publikacjach

dla dzieci dominuje styl postdisnejowskiego kiczu, a polscy ilustratorzy i twórcy robią kariery za granicą. Dlaczego nie w Polsce? To pewnie mogłoby stać się tematem kolejnego opracowania. W skrócie można napisać, że opłacenie projektu rodzimego autora okazało się bardziej kosztowne i ryzykowne niż korzystanie z już gotowych i sprawdzonych publikacji tłumaczonych na język polski. Ponadto w Polsce istnieje silnie zakorzeniona tradycja książki dla dzieci, w której ilustracja pełni rolę służebną, a książki obrazkowe, zwane *picturebookami*, w których historia opowiadana jest za pomocą obrazu, nie są popularne. W obiegu sztuki galeryjnej kuratorzy nie traktują ilustracji z należytą uwagą, a media i profesjonalna krytyka gatunku nie są zainteresowane tym tematem (Frąckiewicz S., 2011, s. 86). Polscy ilustratorzy znajdują pracę za granicą, chociaż media nieustannie apelują, aby dostosować program edukacyjny do rynku pracy. A może warto zmienić tę sytuację? Zainteresować kuratorów, kolekcjonerów i środowisko artystyczne zagadnieniem? Zmienić rynek wydawniczy, a w konsekwencji – również rynek pracy? Przed takim wyzwaniem stanęli organizatorzy konkursu.

Jak wiemy, oprócz potrzeb uświadamianych, istnieją również potrzeby nieuświadamiane, które – jeżeli zostaną zidentyfikowane – mogą mieć wpływ na pobudzenie popytu (Wojciechowski J., 1993, s. 26). Jak pisze Jacek Wojciechowski: *Oprócz ustalenia (i zaspokojenia) istniejącego zapotrzebowania na towary i usługi, trzeba prowokować intensyfikację popytu na ofertę dotychczasową, a ponadto należy przyczyniać się do zainicjowania popytu na ofertę nową* (1993, s. 26). Ofertą dotychczasową byłby, w omawianym kontekście, dorobek twórców ilustracji (prezentowany podczas wystaw towarzyszących konkursowi), a nową byłyby propozycje prezentowane przez młodych twórców. Prawdopodobnie, chociaż jest to bardziej pesymistyczna wizja, dla wielu uczestników, propozycją nową będzie po prostu zwrócenie uwagi na książki dobrze zaprojektowane oraz uświadomienie sobie jak ważna jest szata graficzna publikacji, z którą obcuje dziecko. Obecnie, w czasach kultury nazywanej „wizualną” (choć w wielu przypadkach można byłoby mówić o jej braku), dziecko zalewane jest obrazami o różnej wartości. W związku z tym istotny staje się ich odpowiedzialny wybór. Ma on wpływ nie tylko *na jakość dziecięcych inicjacji kulturowych*

(Mazepa-Domagała B., 2011, s. 102), ale również na kształt kompetencji wizualnych (Tamże), które formowane są w trakcie dojrzewania dziecka. Oczywiście jest to proces rozłożony w czasie, ze względu na odmienne możliwości percepcyjne dzieci w różnym wieku – kilkulatek potrzebuje innych bodźców wizualnych niż dziecko starsze. Jednak podjęcie tej drogi może w efekcie

[...] przyczynić się do przełamywania schematów, poszukiwania skojarzeń i sprawić, że dziecko w miarę podejmowania działań plastycznych i doświadczeń estetycznych będzie w stanie dostrzec i zrozumieć formy symboliczne oraz skrót obrazowy, a w konsekwencji docenić walory niejednoznacznych w odbiorze form plastycznych, w postaci awangardowych wizualizacji czy też wytworów sztuki współczesnej, których wartość jest niepowtarzalna, gdyż odkrywają i odślawiają nową wizję świata, ukazują inne spojrzenie, ukryte wymiary ludzkiej osobowości i – co również ważne – zawierają ogromny ładunek emocji (Mazepa-Domagała B., 2011, s. 224).

Doświadczenia płynące z faktu obcowania ze sztuką ilustracji są pierwszymi doznaniem estetycznymi, które kształtują późniejsze doświadczenie i rozumienie sztuki. Można przyjąć, że poprzez działania podejmowane w ramach konkursu na dobrze zaprojektowaną książkę dla dzieci, wpływając na wybory dorosłych pośredników dziecięcej lektury, Akademia stara się wprowadzić młode pokolenie w rozumiejąc obcowanie ze sztuką. Jest to długofalowe działanie marketingowe, ponieważ z dzisiejszych dziecięcych odbiorców książek o wartościowej szacie graficznej w przyszłości mogą wyrosnąć artyści, koneserzy i miłośnicy sztuki oraz publikacji dobrze zaprojektowanych.

Coraz bardziej zyskującą na znaczeniu stroną wyżej opisanej imprezy stają się wydawcy. Można zauważyć, że konkurs ewoluuje w stronę ściślejszej z nimi współpracy – przyznają nie tylko nagrody i wyróżnienia, ale proponują młodym twórcom umowy współpracy. W trzeciej edycji nie tylko przyznawali nagrody i byli otwarci do współpracy z laureatami, ale również proponowali swoje teksty do zilustrowania i zaprojektowania. Wydawcy dobrze znają rynek wydawniczy i wiedzą,

jakie projekty mają większe szanse na sukces marketingowy. W dobie panowania tzw. „kultury wizualnej” budują go inne elementy niż kilkanaście lat temu. Zarówno jury konkursu jak i wydawcy są zgodni co do tego, że ważna jest osobowość twórcy, która widoczna jest w projekcie (Machwic-Adamkiewicz A., 2010, s. 91; Lipka-Szarbałło K., 2010, s. 4-5). Wyróżniające się ilustracje łatwiej można „wyłowić z morza”, dostępnych na co dzień, obrazów. W związku z tym, że zmieniły się formy sprzedaży i jej część odbywa się również w sieci Internet, istotne stały się inne walory niż te, które ważne są przy bezpośrednim kontakcie z książką (np. format i właściwości fizyczne papieru tracą na znaczeniu, a istotna staje się np. atrakcyjna okładka). Jak zauważają badacze sztuki książki, obecnie publikacja w kształcie woluminu konkuruje z innymi wizualnymi przekazami, w związku z tym trudniej jest stworzyć projekt, który by tak przyciągał uwagę jak pięćdziesiąt lat temu (Powers A., 2003, s. 135). Stąd taki nacisk na to, aby projektant zaprezentował nie tylko dobry warsztat, ale również oryginalną szatę graficzną.

Wystawy prac są prezentowane podczas targów książki, w bibliotekach, ośrodkach dydaktycznych, a więc w większości przypadków ładunek informacyjny w nich zawarty trafia najczęściej do osób, które – w mniejszym lub większym stopniu – zainteresowane są książką jako medium. Różne formy przekazów prezentowane podczas samego konkursu mają wzmocnić zainteresowanie odbiorców. W świecie, w którym media zamieniają każdy aspekt życia w widowisko (Newhouse V., 2005, s. 592), nie wystarczy aby przyciągnąć jedną wystawą dużą liczbę osób. Aby to osiągnąć, miejsca prezentujące dzieła sztuki zaczynają oferować odbiorcom, oprócz prezentacji kolekcji, urozmaiceń specjalnych, które dostarczają im rozrywki (Newhouse V., 2005, s. 590-591). Termin „rozrywka” kojarzy się jednak z komercjonalizmem i atmosferą domu handlowego, dlatego w tym przypadku przyjęto zamiast niego termin „święto”. Konkurs na książkę dobrze zaprojektowaną jest właśnie takim świętem, podczas którego można nie tylko obejrzeć wystawę pokonkursową i prezentację multimedialną projektów, ale również zapoznać się z dorobkiem znanych twórców książki dla dzieci, posłuchać wykładu, audiobooka, porysować po specjalnie

do tego przygotowanych ścianach, a także – zakupić książkę dobrze zaprojektowaną. Konkurs „Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci” jest świętem, podczas którego spotykają się twórcy uznani i ci początkujący, wydawcy, dzieci oraz ich pośrednicy lektur – rodziny i bibliotekarze.

Jury konkursu, w którego skład wchodzi profesjonalni projektanci, po obejrzeniu takiej ilości prac, wskazują na obszary, nad którymi warto popracować. Ich wypowiedzi, udostępnione w Internecie, stanowią wskazówkę dla tych, którzy zamierzają wziąć udział w następnej edycji konkursu a także dla pedagogów kształcących młodych projektantów. W podsumowaniu jednego z konkursów pojawiły się uwagi krytyczne dotyczące zastosowania właściwej typografii oraz umiejętności łączenia tekstu z obrazem (*Książka dobrze zaprojektowana... opinie jurorów* [opinia R. Olesia], 2010, [online]). Nie wiadomo, czy był to główny impuls, być może dostrzeżono po prostu taką potrzebę, dlatego w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach zorganizowano cykl warsztatów pt. *Ala ma...* Z założenia jest on poświęcony zagadnieniom projektowania pism do publikacji dla dzieci. Składają się na niego edycje: *Ala ma font(a)* (2011), *Ala ma pióro* (2012), kolejna ma nosić tytuł: *Ala ma ekran*. Podczas pierwszych warsztatów typograficznych *Ala ma font(a) – projektowanie krojów pism do publikacji dziecięcych*, mistrzowie typografii podzielili się z uczestnikami wiedzą na temat podstaw pracy z projektem kroju pisma (Satalecka E., 2011, s. 5). W czasie nauki tworzenia kroju pisma wzięto pod uwagę metody tradycyjne, jak i poznano sposoby projektowania przy pomocy specjalnych programów komputerowych. W związku z tym, że do dzieci adresowane są coraz częściej publikacje w formie elektronicznej, poznano tajniki projektowania fontów ekranowych. W efekcie powstało 15 krojów pism, które mogą zachęcić projektantów i odbiorców, czyli dzieci, do interakcji z literą (Satalecka E., 2011, s. 5). Kolejna edycja warsztatów: *Ala ma pióro* rozpoczęła się w marcu 2012 roku i poświęcona została nauce pism narzędziowych w oparciu o wykłady dotyczące różnych kierunków rozwoju europejskiej kaligrafii i pisma odręcznego. O ile w warsztatach *Ala ma font(a)* uczestniczyło 23 osoby, to do kolejnej edycji zgłosiło się 50 chętnych projektantów z całej

Polski. Potrzebę nauki pism narzędziowych motywowali oni chęcią pogłębienia wiedzy i umiejętności w tym zakresie, które ich zdaniem, nie wystarczająco były kształcone zarówno w trakcie edukacji podstawowej jak i wyższej. Jak twierdzi organizatorka warsztatów: *Zgłoszony problem może budzić refleksje na temat programu kształcenia pisma w szerszym zakresie, ogólnospołecznym* (Satalecka E., 2012).

Dobry typograf, podczas projektowania kroju pisma przeznaczonego do publikacji tradycyjnej, bierze pod uwagę stopień pisma, rodzaj dokumentu, w którym krój będzie stosowany, techniki drukarskie i rodzaj papieru planowanego do użycia w druku. Podobnie w przypadku fontów ekranowych, z tą różnicą, że *zamiast rozważać rodzaje papieru, myślimy o rodzaju ekranów, zamiast zastanawiać się jakimi technikami druk będzie publikowany, myślimy o oprogramowaniu, które będzie transformowało krzywe na piksele ekranowe* twierdzi jeden z wykładowców warsztatów *Ala ma font(a)* (Sorkin E., 2011, s. 19). W związku z tym inne właściwości będzie mieć pismo zaprojektowane do publikacji tradycyjnej a inne do elektronicznej. Zastosowanie właściwego rodzaju pisma w odpowiednim dokumencie ma znaczenie, przede wszystkim dla jego czytelności (Bassermans A., 2011, s. 59-77), która jest szczególnie ważna przy tworzeniu publikacji dla dzieci. W tym kontekście wydaje się, że praktyka umieszczania projektu publikacji wydanej w formie tradycyjnej do czytania na ekranie komputera, bez dokonania jakichkolwiek zmian, nie jest zabiegiem właściwym z punktu widzenia jego przyszłego odbioru. Konsekwencją, oprócz fałszywego przeświadczenia o estetyce papierowego oryginału, może być wpływ na obniżenie czytelności tekstu. Biorąc te informacje pod uwagę, wiele czytelników tekstów w formie elektronicznej po prostu woli je wydrukować i pracować na wersji papierowej. Projekt publikacji w wersji elektronicznej powinien być na tyle przyjazny, żeby użytkownik miał ochotę go czytać w tej formie.

Publikacja elektroniczna, ze względu na medium, może być wzbogacona w szereg funkcji, których nie można zastosować w jej wersji tradycyjnej. Z tego względu przez wielu uważana jest za atrakcyjniejszą. Środowisko Akademii wychodzi naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu na tego typu projekty. Oprócz tematów prac magisterskich, których

autorzy podejmowali temat estetyki książki w formie woluminu, powstają publikacje przeznaczone do czytania na ekranie. Przykładem może być *Podręcznik do historii, kl. I liceum. Projekt internetowego podręcznika z możliwością wydruku* – praca magisterska obroniona przez Barbarę Bigosińską w 2011 roku (*Dyplomy 2011...*, 2011, [online]) oraz *Interaktywna nauka typografii* – obroniona w tym samym roku przez Michała Czyżę (*Dyplomy 2011...*, 2011, [online]). Pierwszy projekt:

[...] jest przede wszystkim ukierunkowany na użytkownika, jego doświadczenie i preferowany sposób docierania do informacji. Jednocześnie stwarza on możliwość nauczania kontekstowego, a także szybkiego wyszukiwania czy aktualizacji treści. Ponadto, ujęcie podręcznika w formie strony internetowej może pozytywnie wpłynąć na współpracę ucznia z nauczycielem i ułatwić im dostęp do innych źródeł informacji poprzez płaszczyznę bloga. W rezultacie podręcznik internetowy staje się zamkniętą funkcjonalną całością, w której kluczową rolę pełni nawigacja (*Dyplomy 2011...*, 2011, [online]).

Autor drugiego z wymienionych projektów przekazał wiedzę z dziedziny typografii za pomocą interaktywnych lekcji. Nabyte wiadomości mogą zostać utrwalone i zweryfikowane przez użytkownika w czasie korzystania z gier, które tematycznie powiązane są z lekcjami (*Dyplomy 2011...*, 2011, [online]).

Obydwa projekty zakładają płynne opanowanie komputera oraz poruszanie się zarówno ucznia, jak i nauczyciela (w przypadku pierwszego z nich) w sieci Internet. Aby je zrealizować, każdy uczeń powinien mieć swobodny dostęp do komputera i sieci, również w czasie prowadzonej lekcji. Główną przeszkodą do wprowadzenia omawianych projektów do powszechnego użytku są możliwości techniczne, którymi dysponuje większość szkół, tj. niewystarczająca ilość sprzętu komputerowego, odpowiedniego oprogramowania i przygotowanych nauczycieli (Babicz Z., 2001, s. 76-77). Na dzień dzisiejszy miejscem, w którym mogłyby być udostępniane tego typu pomoce naukowe, są biblioteki. Posiadając coraz lepsze warunki sprzętowe oraz nauczycieli bibliotekarzy zainteresowanych podnoszeniem swoich kwalifikacji

z zakresu technologii informatycznych i kompetencji informacyjnych, powoli ewoluują w kierunku edukacyjnych, medialnych centrów informacji (Babicz Z., 2001, s. 78).

Kolejną działalnością, którą podjęła Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach na rzecz upowszechniania kultury książki dla dzieci, są spotkania w ramach tzw. „wykładów otwartych”. Prowadzącymi są osoby, które przekazują słuchaczom ciekawe informacje, wiedzę, doświadczenia. Skierowane są do społeczności akademickiej oraz do wszystkich osób zainteresowanych prezentowaną tematyką, a wstęp jest wolny od opłat. Podczas spotkań poruszane są różnorakie problemy, zagadnienia, którymi mogą inspirować się studenci podczas swojej drogi artystycznej, również dotyczące książki dla dzieci. W 2011 roku odbył się wykład i prezentacja filmu Mariana Misiaka pt. *Książki dla dzieci na Bliskim Wschodzie*, podczas którego autor zaprezentował efekty badań przeprowadzonych podczas kilkumiesięcznego pobytu w Jordanii (*Książki dla dzieci na Bliskim Wschodzie*, 2011 [online]). Podczas „wykładów otwartych” goszczono jednego z przedstawiciela duetu tworzącego Hipopotam Studio – Daniela Mizielińskiego. Przedstawił on między innymi najważniejsze prace Hipopotam Studio – *D.O.M.E.K* – laureata nagrody Ibby 2008 oraz *Co z ciebie wyrośnie* – książkę wyróżnioną podczas Międzynarodowych Targów Książki w Bolonii w 2011 roku (*Hipopotam studio w ASP*, 2011, [online]).

Większość przedstawionych działań Akademii to działania dodatkowe, wybiegające poza ścieżkę kształcenia studentów. Wszystkie są otwarte dla szerokiej publiczności, a warsztaty skierowane są do młodych projektantów z całej Polski. Nawet obrony prac magisterskich odbywają się publicznie w uczelnianej galerii Rondo Sztuki. Jest to związane z aktywnym podejściem do problemu edukacji w zakresie kultury wizualnej. Można powiedzieć, że oferta Akademii skierowana jest nie tylko do twórców książek dobrze zaprojektowanych, ale również do ich odbiorców. Podejmowane działania mają wywołać zainteresowanie i zapotrzebowanie na propagowany produkt (czyli książkę), a następnie pokazać drogę do zaspokojenia tego typu potrzeb. Aby sytuacja zainteresowania książką o wartościowych walorach wizualnych utrzymywała się przez dłuższy czas, istnieje potrzeba za-

stosowania właściwej strategii promocyjnej. Organizacja konkursów, warsztatów czy spotkań jest promocją książki dobrze zaprojektowanej jak i pośrednio samej Akademii oraz jej absolwentów. Dzięki temu, że skierowana jest również do najmłodszych odbiorców, edukacja w tym zakresie może przynieść nie tylko doraźne efekty, ale również długofalowe skutki.

Analiza powyższych działań skłania do refleksji, że obecnie, nawet w projektowaniu książki w formie tradycyjnej, trzeba brać pod uwagę istnienie innych mediów, które mogą mieć wpływ na jej wizualny kształt a także na cały proces sprzedaży. Ponadto, wybierając wersję publikacji – elektroniczną lub tradycyjną – wybieramy również inne doznania estetyczne: z jednej strony są to doznania związane książką drukowaną – dotyczące również jej fizycznego wymiaru, z drugiej – doznania związane z obcowaniem z generowanym przez urządzenie elektroniczne przekazem. Ich wybór zależy od czytelników. Tak samo jak wybór książki (w formie papierowej lub elektronicznej) dobrze lub źle zaprojektowanej. Organizatorzy wyżej opisanych działań dążą do tego, żeby był on świadomy. Obecny stan kultury wizualnej wskazuje na to, że działania podejmowane przez Akademię Sztuk Pięknych w Katowicach na rzecz upowszechniania kultury publikacji dla dzieci stanowią „kroplę w morzu potrzeb”.

BIBLIOGRAFIA

- Babicz Z. (2001), *Multimedialne laboratorium komputerowe w szkole*, [w:] Krawczuk A., Sitarska A. (red.), *Multimedia, kultura czytelnicza i dostęp do informacji : materiały I szkoły letniej, Białystok 26-29 VI 2000 r.*, Białystok, Uniwersytet w Białymstoku, Zakład Bibliotekoznawstwa, s. 75-77
- Bassermans A., (2011) *Badania naukowe w typografii*, tłum. A. Gorgoń, [w:] Satalecka E. (red.), *Lapikon. Ala ma font(a) – warsztaty projektowania krojów pism przeznaczonych do publikacji dla dzieci*, Katowice, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, s. 58-79
- Dyplomy 2011. Projektowanie graficzne* (2011), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://www.asp.katowice.pl/news/post/370/dyplomy-2011-harmonogram-projektowanie-graficzne/lang/en>>
- Frąckiewicz S. (2011), *Duża sztuka dla małych*, „Polityka” nr 43, s. 86-88
- Hipopotam studio w ASP* (2011), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://asp.katowice.pl/news/post/290/hipopotam-studio-w-asp>>
- Konkurs Książka Dobrze Zaprojektowana „Zacznijmy od dzieci”* (2008), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 24.01.2012], dostępny w Internecie: <<http://old.asp.katowice.pl/?p=pl/menu/1/09/Archiwum/index>>
- Konkurs „Książka Dobrze Zaprojektowana – zacznijmy od dzieci. 2. edycja* (2010), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://old.asp.katowice.pl/?p=pl/menu/1/09/08/index>>
- „Książka dobrze zaprojektowana zacznijmy od dzieci” 2 edycja: opinie jurorów [opinia R. Olesia]* (2010), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://old.asp.katowice.pl/?p=pl/menu/1/09/08/index>>

- Książki dla dzieci na Bliskim Wschodzie* (2011), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://asp.katowice.pl/news/post/346/ksiazki-dla-dzieci-na-bliskim-wschodzie>>
- Lipka-Szarbałło K. (2010), *Tytułem wstępu*, [w:] *Książka dobrze zaprojektowana*, Katowice, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, s. 4-5
- Machwic-Adamkiewicz A. (2010), *Projektowanie książek dla dzieci*, „Biuletyn Sztuki Projektowania” nr 4, s. 78-97
- Mazepa-Domagała B. (2011), *Upodobania obrazowe dzieci w wieku przedczytelniczym w zakresie ilustracji książkowej*, Katowice, Uniwersytet Śląski, ISBN 978-83-226-2001-4
- Newhouse V. (2005), *W stronę nowego muzeum*, przeł. I. Kozina, [w:] Popczyk M., (red.) *Muzeum sztuki: antologia*, Kraków, Universitas, s. 589-632
- Powers A. (2003), *Children's book covers. Great book jacket and cover design*, Londyn, Mitchell Beazley, ISBN 1-84000-693-5
- Regulamin 3 edycji konkursu „Książka dobrze zaprojektowana – zaczniemy od dzieci”* (2012), [w:] *Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach*, [online], aktualizacja: [b.d.], [dostęp: 03.04.2012], dostępny w Internecie: <<http://asp.katowice.pl/zobacz/ksiazka-dobrze-zaprojektowana>>
- Satalecka E. (2011) *[Bez tytułu]*, [w:] Satalecka E. (red.), *Lapikon. Ala ma font(a) – warsztaty projektowania krojów pism przeznaczonych do publikacji dla dzieci*, Katowice, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, s. 5
- Satalecka E. (2012), korespondencja elektroniczna z dnia 24.03.2012, archiwum prywatne autorki
- Sorkin E., *Projektowanie fontów ekranowych*, tłum. A. Gorgoń, [w:] Satalecka E. (red.), *Lapikon. Ala ma font(a) – warsztaty projektowania krojów pism przeznaczonych do publikacji dla dzieci*, Katowice, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, s. 38-47
- Wojciechowski J. (1993), *Marketing w bibliotece*, Warszawa, Wydawnictwo SBP, ISBN 83-85778-08-1

ACTIVITIES AT THE ACADEMY OF FINE ARTS IN KATOWICE FOR PROMOTING CHILDREN'S PUBLISHING CULTURE

The paper presents the activities of the artistic community centered around the Academy of Fine Arts In Katowice for promoting children's publishing culture. Children's books concern students of graphic design, as well as painting and graphic art, as potential illustrators. The Academy, as part of its statutory activities, directs an education programme at students of these fields of study, which results in dissertations. Additionally, it organizes events such as exhibitions, open lectures, workshops, competitions and conferences devoted to the aesthetics of children's books. The projects presented in this paper not only promote good practices, but also build a common platform for designers and publishers on one side and on the other librarians and families who influence the reading choices of the youngest readers. On that basis the autor discusses contemporary cultural factors that shape children's book aesthetics and its dissemination.